

Ecclesiam datum, nullum esse. Eo sensu respondit cui-dam Magno eum consulenti. Decem et octo episcopi Nu-midiæ sententiam ejus hac de re exquisierunt : littera eorum perfecta est in concilio triginta et duorum episco-porum Africæ, quibus præsidebat Cyprianus : omnes responderunt neminem valide baptizari posse extra ve-rari Ecclesiam. Pluribus episcopis Mauritaniæ contra-rium sentientibus, Cyprianus aliud convocavit concilium, in quo septuaginta et unus sederunt episcopi, qui pariter definierunt Baptisma hæreticorum esse nullum, et Ordines sacros ab eis collatos esse iterandos. S. Cyprianus decisionem hujus concilii, Epistolas suas ad episco-pos Numidiæ et Mauritaniæ suamque agendi rationem in hoc punto gravissimi momenti summo pontifici S. Stephano patefecit.

S. Stephanus hanc doctrinam reprobavit ut novam, mandans, referente ipso S. Cypriano, Epistola 74, ut, « si quis a quacumque hæresi venerit ad vos, nihil inno-vetur, nisi quod traditum est, ut manus illi imponatur in pœnitentiam. » Eodem sensu scripsit ad episcopos Cappadociæ, Ciliciæ et Galatiæ, qui omnes sententiaæ Cypriani adhærebant, et declaravît minans se communio-nem amplius non habiturum cum iis qui rebaptizarent.

S. Cyprianus non fuit convictus : exemplar epistolæ S. Stephani misit ad episcopum Pompeium, eam confu-tare nitens; aliud coadunavit concilium, in quo adfuerunt octoginta et quinque episcopi, multique presbyteri et diaconi. Doctrina Rebaptizantium ibi de novo fuit obfirmata.

Interea furiosa exarsit persecutio Valerii, in qua Stephanus et Cyprianus illustre subierunt martyrium, et poste error Rebaptizantium, damnatus in concilio plenario, evanuit. An concilium illud plenarium, quod memorat S. Aug., de Baptismo contra Donat., l. 1, cap. 7, sit concil. Nicæn. I, an concil. Arelatense anno 314 celebratum, non convenit inter doctos; sed parvi refert, cum error Rebaptizantium in utroque concilio proscriptus fuerit saltem implicite. Illum renovarunt Donatistæ, quos

acriter impugnavit S. Aug., aliquae hæretici qui con-tendebant sacramenta valide conferri non posse a minis-tris improbis.

Vide quæ jam diximus, de controversia inter S. Stephanum et S. Cyprianum, in Tractatu de Ecclesia, part. 2, cap. 3, art. 2.

PROPOSITIO.

Fides ministri non necessaria est ad validitatem Baptismi.

Eadem est ratio, fatentibus adversariis, pro aliis sacramentis.

Prob. Illa propositio est de fide, probatur traditione et ratione.

1º *Est de fide.* Definita fuit 1º in concilio Arelatensi, anno 314, canone 8; 2º in concilio Nicæno I, primo gene-rali, anno 325, canone 8, ubi statuitur : « Si qui volue-rint venire ad Ecclesiam catholicam ex Novationis, » placuit sancto-concilio ut, impositis eis manibus, sic » maneant in clero. » De iterando Baptismo eorum nihil dicit : in canone autem 19, præscribit ut a Paulianistis et Cataphrygis ad Ecclesiam catholicam confugientes rebap-tizentur ; quia scilicet, Paulianistæ et Cataphrygi for-mam Baptismi corrumpebant, ut satis patet ex canone 8 concilii Arelatensis ; et aliud discrimen inter Baptismum Novationorum aliorumque hæreticorum et Baptismum Paulianistarum assignari non potest. 3º Concil. Trid. propositionem nostram expressis verbis definiit sess. 7, can. 4, de Bapt. : « Si quis dixerit Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, et Filii, et Spiriti-tus sancti cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum ; anathema sit. » Ergo 1º.

2º *Probatur traditione.* Constat enim ex verbis S. Ste-phani, supra relatis, ex Vincentio Lirinensi, Commonitorio I, cap. 9, dicenti de Agrippino : « Is primus omnium mortalium, contra universalis Ecclesiæ regulam..... » contra morem ac instituta majorum, rebaptizandum » esse censebat : » ex S. Aug. et ex aliis monumentis,

in Ecclesia Romana nunquam rebaptizatos fuisse hæreticos, vel ab hæreticis rite baptizatos, et morem istum, aliquo tempore interruptum in Africa, ubique prævaluisse. Ergo 2°.

3° *Probatur ratione.* 1° Baptismus ab hæreticis collatus, nihilominus est Baptismus Christi gratiam ex opere operato producens : ergo suum habere debet effectum. 2° Status gratiæ sanctificantis non necessarius est ad validitatem sacramenti : ergo nec fides. Ergo 3°, etc.; aliunde, etc. Ergo.

Dices 1°: Unum est Baptisma, sicut una est fides et unus Dominus, Eph. iv, 5 : at vera fides non existit apud hæreticos ; ergo nec verum Baptisma.

R. Nego conseq. et paritatem; fides enim consistit in mente et liberam exigit adhæsionem : ideo jam non existit in hæretico qui omnes ejus veritates non admittit. Contra vero Baptisma Christi sistit in ritu externo, et idem semper remanet ubi servatur ritus a Christo institutus. Porro ritus a Christo institutus servari potest apud hæreticos : ergo, etc.

Dices 2°: Soli Ecclesiæ data sunt sacramenta : ergo apud hæreticos non inveniuntur.

R. Nego conseq. Nam fieri potest ut hæretici ritus sacramentales retinuerint integros : porro in eo casu vera habent Christi sacramenta, sicut veram habent Dei Scripturam soli Ecclesiæ creditam, quamdiu libros integros retinent : ergo.

Dices 3°: Vera Ecclesia, sponsa Christi, per Baptismum parit filios sponso suo : porro repugnat societas quæ non sunt sponsæ Christi legitimos ei parere filios : ergo.

R. Dist. min. Repugnat illas societas legitimos parere filios Christo, per viam sibi propriam, *conc.*; ut causam instrumentalem, utendo ipsomet medio veræ Ecclesiæ concredito, *nego min.* Porro eo sensu tantum dicimus hæreticos valide baptizare, quia scilicet verum retinent Baptisma Christi, et Ecclesia sponsa Christi per eos dat filios sponso suo. Ergo.

Notandum S. Cyprianum, nec non Firmilianum cæterosque episcopos qui sententiæ ejus adhærebant, ab hæresi omnino excusandos esse, ut observat S. Aug., de Baptismo contra Donatistas, l. 2, cap. 4, quia res nondum definita fuerat ut de fide : plerique tamen theologi arbitrantur eos, et præsertim Firmilianum, Cappadociae episcopum, saltem venialiter contra charitatem et reverentiam superiori debitam peccavisse, decretum S. Stephani durius excipiendo, ipsumque injuriis et dicteriis afficiendo. Legatur epistola Firmiliani, inter Epistol. S. Cyprian. 74. Cæterum, si peccaverint, peccati sui remissionem obtinuerunt, et velut sancti summa cum veneratione celebrantur, B. Cyprianus in ecclesia Occidentalí, et Firmilianus in Iota ecclesia Orientali.

ARTICULUS TERTIUS.

Intentio generatim est actus voluntatis ad finem per media tendentis : triplex distinguitur, actualis, virtualis et habitualis.

Intentio *actualis* est præsens voluntatis propositum, cum animi attentione ad opus quod agitur, v. g., ad sacramentum quod hic et nunc confertur.

Intentio *virtualis* ea est vi cuius aliquis agit, quamvis de re agenda hic et nunc non cogitet : v. g., si quis præsentem habuerit intentionem talem infantem baptizandi, eat ecclesiam, vestes sacras induat, baptismum agat, de illo minime cogitans. Existentia hujus intentionis cognoscitur per seriem actionum in quibus moraliter perseverare censemur, ut in casu præcedenti, vel si sufficiens non exstiterit temporis intervallum ut, juxta communem judicandi modum, interrupta censeatur.

Intentio *habitualis* est facilitas aliquid faciendi, ex frequenti praxi contracta; reperiri potest in amentibus, in dormientibus, in ebris.

Certum est 1° aliquam intentionem ad validitatem sacramenti necessariam esse : sacramenta quippe modo

humano administrari debent; verum actio sine intentione facta, non esset humana. Unde Eug. IV, in Decreto ad Armenos, dicit : « Omnia sacramenta tribus perficiuntur, videlicet, rebus tanquam materia..... et persona ministri conferentis sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia; quorum si unum desit, non perficitur sacramentum. »

Certum est 2º intentionem habitualis non esse sufficientem; nullo modo enim tunc voluntas deliberata in actionem influeret, nec igitur actio foret humana. Hinc si sacerdos inter somniandum, vel in amentia aut ebrietate, aliquem baptizaret, absolveret, etc., procul dubio sacramentum non conficeret.

Certum est 3º intentionem actualem optimam esse et in ministro sacramentorum exoptandam, sed ad validitatem sacramenti minime necessariam; cunctis enim factentibus, actio potest esse humana, licet fiat sine actuali intentione, modo ex intentione praecedenti deliberata procedat. Aliunde si Christus validitatem sacramentorum ab actuali intentione ministri pendere voluisse, nullus fidelis securus esse posset, ut patet: at supponi non potest Christum sic egisse: ergo.

De sola ergo intentione virtuali nunc agendum est, et quaeritur 1º an ad validitatem sacramenti sit necessaria, et 2º quodnam debeat esse objectum ejus.

§1 — An intentio virtualis ad validitatem sacramenti sit necessaria.

Negavit Lutherus, asserens valere sacramentum, etsi minister nihil cogitet, nihil intendat, nihil advertat, imo divina mysteria aperte rideat, lusorie et mimice agat: subscripserunt ei Calvinus, Chemnitius, etc.

PROPOSITIO.

Intentio virtualis in ministro ad validitatem sacramenti necessaria est.

Propositio est de fide catholica, et probatur rationibus theologicis.

1º *Est de fide.* Tradita fuerat in concilio Constantiensi, definienti querendum esse ab eo qui de haeresi est suspectus, inter multa alia, « utrum credit quod malus sacerdos cum debita materia et forma, et cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, vere conficiat, vere absolvat, vere baptizet, et vere conferat alia sacramenta. » Item habet concil. Florent. in Decreto ad Armenos, cuius verba superius exstant. Inter varios articulos Lutheri quos Leo X damnavit, sequens invenitur : « Si sacerdos non serio, sed joco absolveret, si tamen credit penitens se esse absolutum, verissime est absolutus. » Tandem concil. Trid. propositionem nostram sic definit, sess. 7, can. 11, de Sacramentis in genere : « Si quis dixerit in ministris, dum sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia; anathema sit. » Idem error damnatur in sess. 14, can. 9, de Poenitentia. Ergo 1º.

2º *Probatur rationibus theologicis.* 1º Quod ex se ad varios fines indifferens est, ad unum potius quam ad alium per intentionem agentis determinari debet: atque materiae et formae sacramentorum ex se ad varios fines indifferentes sunt; v. g., effusio aquae fieri potest, etiam cum prolatione verborum *Ego te baptizo*, etc., ad ablendum corpus, ad jocundum, ad blasphemandum, ad devotionem, etc.: ergo per intentionem determinari debet ad sacramentum. 2º Ministratio sacramentorum est actio humana: porro non esset actio humana, sed merum accidentis, si fieret absque intentione saltem virtuali. 3º In adversariorum sententia, qui e fenestra guttulam aquae in catechumenum transeuntem jocose infunderet, dicens *Ego te baptizo*, etc., illum vere baptizaret; sacerdos publice legens cap. xxvi Matth. in refectorio seminarii, omnes panes in mensis appositos omneque vinum praesens valide consecraret, licet de tali consecratione nullo modo cogitaret: atque haec prorsus absurdia sunt: ergo 2º.

Dices: Refertur 1º S. Athanasium adhuc puerum cum sociis ludentem in littore maris, eos baptizasse, et Alexandrum, Alexandrinum episcopum, hunc Baptismum appro-

basse; 2º Genesum mysteria religionis christianaæ in theatro repræsentantem, nimice baptizatum fuisse, et Baptismum ejus habitum fuisse ut validum. Ergo.

R. 1º. Hæc facta valde sunt dubia; nullis enim monumentis coætaneis et authenticis fulciuntur. Ruffinus dicit quidem se factum S. Athanasii ab illis qui cum illo vixerunt didicisse; Socrates et Sozomenus, illud dubitanter referendo, in solo testimonio Ruffini nituntur, et *Tillemont* ostendit, t. viii, p. 652, relationem hujus facti cum aliis factis indubius conciliari non posse. Genesius occumbere debuit anno 285 circiter, juxta *Tillemont*, l. 4, p. 418, et Ado, episcopus Viennensis in nono sæculo, eum primus commemorat ut mimum et martyrem. Attamen *Tillemont* æstimare videtur historiam ejus esse veram.

R. 2º. Supposito quod facta nobis objecta sint vera, nihil contra propositionem nostram inferri potest. Nam 1º ex relatione constat S. Athanasium socios reipsa baptizare voluisse, et episcopum Alexandrinum, post examen, presbyteris suis consultis, judicasse illum fecisse quod facit Ecclesia, et ideo Baptismum sic collatum iterandum non esse. 2º Ex historia, Genesius, mysteriis religionis nostræ illudere volens, finxit in theatro se ægrotum esse, Baptisma Christianorum suspicere ante mortem desiderare: alter inductus est mimus qui, personam sacerdotis gerens, eum juxta morem christianum interrogavit et baptizavit: mox satellites, ut ludum scenicum perficerent, eum veste christiana indutum apprehendunt, ducentque ad Diocletianum, velut christianum; sed ille, derepente mutatus, serio respondit se esse christianum, et variis suppliciis tortus, capite truncatus est. Unde, sive Baptismus ejus fuerit validus, ut plures dicunt, arbitrantes serio datum et susceptum esse, licet in theatro, sive fuerit nullus, Genesius honorari debet ut sanctus. Ergo.

Alia ejusdem generis citantur facta quæ non magis doctrinæ nostræ adversantur.

§ II. — Quodnam debeat esse objectum intentionis in ministro sacramenti requisitæ.

Constat, ex dictis, omnino necessarium esse ut minister sacramenti intendat facere quod facit Ecclesia. Non vero necesse est ut intendat quod intendit Ecclesia, v. g., facere Christianum, producere gratiam, imprimere characterem, ducere ad vitam æternam; valent enim sacramenta ab hæreticis et apostatis collata, imo et Baptismus datus a pagano hæc omnia ignorante.

Gertum est requiri ut minister sacramenti ritum externum in Ecclesia consuetum serio perficiat: *id ex præcedenti propositione sequitur.*

Verum dupli modo velle potest hunc ritum perficere, scilicet, illum habendo ut sacrum in se, vel saltem ut talem apud Christianos habitum, et dicitur habere intentionem internam; vel interius dissentiendo, dum exterius serio et in debitibus circumstantiis agit, v. g., si quis, dum more consueto baptizat, interius dicat: *Nolo nunc infantem baptizare, diabolo cum devoveo, hunc ritum habeo ut vanum, profanum, etc.* Qui sic agit, dicitur habere intentionem externam, per circumstantias ad ens sacramentale sufficienter determinatam.

A ducentis et quinquaginta annis circiter, gravis exorta est controversia inter theologos catholicos, an scilicet intentio externa ad validitatem sacramenti sufficiat, an vero interna requiratur.

Multi contendunt intentionem externam sufficere, et sequentibus præsertim nituntur momentis. 1º Semper Ecclesia habuit ut verum Baptisma a Judæis et a paganis collatum, nec unquam visa est timere ne in ipsis intentione sufficiens deesset, modo ritum externum serio et in debitibus circumstantiis implevissent: attamen, si intentio faciendi ritum sacrum vel habitum ut sacrum requiretur, valde timendum esset ne intentio sufficiens deesset. Ergo. 2º Quoties actum est de validitate Baptismi ab hæreticis collati, Ecclesia jussit ut sedulo exquireretur an ritus externus accurate exstisset: de intentione interna ministri omnino siluit. Ergo. 3º Sacramentorum

ministri sunt, respectu Christi et fidelium, sicut officia-
rii publici respectu principis et populi : porro, ut acta
officiariorum publicorum valeant, sufficit quod juxta
præscriptum legis serio et in debitis circumstantiis fiant :
ergo *a pari* sufficit ut sacramenta serio et in debitis cir-
cumstantiis conferantur. 4º Gratia ritui externo annexa
est, et opere operato producitur : ergo ab intentione in-
terna ministri pendere non potest. 5º Sententia multis
incommidis obnoxia, Christo sapientissimo indigna est
et rejici debet : atqui talis est sententia necessitatem in-
tentionis internæ requirens; sæpe enim daretur locus
timendi ne hic homo valide non fuisset baptizatus, ne
talism sacerdos vel episcopus valide non fuisset ordinatus,
et tunc quot et quanta gravissimi momenti incommoda
sese offerunt! Ita Catharinus qui in concilio Tridentino
adfuimus, *Contenson, Serry, Natalis Alexander, Juénin*, etc.

Alli vero communius docent intentionem internam,
id est intentionem faciendi ritum sacrum, vel saltem
habitum ut sacrum ab eo qui illum petit, ad validitatem
sacramenti necessariam esse : nam, inquit, 1º minis-
ter alioquin non haberet intentionem faciendi quod facit
Ecclesia, siquidem interius illam derideret, illi obste-
ret, etc. 2º *Alexand.* VIII sequentem damnavit propositionem,
anno 1601 : « Valet Baptismus collatus a ministro
» qui omnem ritum externum formamque baptizandi
» observat, intus vero in corde suo, apud se resolvit :
» Non intendo quod facit Ecclesia. » Fatendum est hac
censura grave vulnus adversæ opinioni inflictum esse,
ut ait Benedictus XIV, de Synodo dicæsana, l. 7, cap. 4,
n. 8. 3º Citatur rubrica Missalis Romani auctoritate Cle-
mentis VIII editi, quæ sic se habet, cap. 7, de Defectu
intentionis : « Si quis habeat coram se undecim hostias,
» et intendat consecrare solum decem, non determinans
» quas decem intendit, in his casibus non consecrat,
» quia requiritur intentio. » Ergo intentio interna neces-
saria est.

Probationes in gratiam precedentis propositionis si-
mul ostendunt internam requiri intentionem.

Circa utramque sententiam notat doctissimus Benedic-

tus XIV, loco citato, nullam Sedis Apostolicae emanasse
definitionem expressam : habet tamen ut communio rem
sententiam quæ exigit in ministro intentionem vel actualem,
vel virtualem faciendi non ritum externum, sed id
quod Christus instituit, seu quod facit Ecclesia ; eamque
ut tutiorem omnino servandam esse in praxi affirmat, et
in fine subjungit : « Quare, si constet quempiam aut
» Baptismum contulisse, aut aliud sacramentum ex iis
» quæ iterari nequeunt administrasse, omni adhibito
» externo ritu, sed intentione retenta, aut cum deliberata
» voluntate non faciendi quod facit Ecclesia, urgente
» quidem necessitate, erit sacramentum iterum sub con-
» ditione perficiendum : si tamen res moram patiatur,
» Sedis Apostolicae oraculum erit exquirendum. »

Ex dictis infertur ministrum qui sacramentum ali-
quod sine intentione interna voluntarie administraret,
mortaliter peccaturum; gravem enim injuriam sacra-
mento inferret, illud exponendo nullitati, et jura susci-
pientis, sacramentum certum, non vero dubium petentis,
læderet : atque, si ageretur de sacramento ad salutem ne-
cessario, teneretur etiam cum periculo vitæ defectum in-
tentionis reparare, vel sacramentum ipse iterando, si pos-
set, vel se manifestando ut alius iterationi ejus provideret.

Quæritur 1º an intentio debeat esse determinata et
absoluta.

R. 1º. Debet esse determinata ad personam vel ad ma-
teriam præsentem; necesse est enim ut verba forma
sint vera : atqui verba forma indicant objectum præsens,
Ego te baptizo; Ego te abservo; Hoc est corpus meum, etc. :
ergo. Non tamen necesse est ut persona per nomina et
qualitates speciales designetur, et panes consecrandi nu-
merentur. Unde baptizans qui circa sexum infantis
erraret, illum nihilominus valide baptizaret, quia in-
tentionem habet infantem præsentem, quicumque sit,
baptizandi, nisi aliter in mente sua expresse statuerit;
item celebrans habet intentionem omnes panes præsen-
tes consecrandi, nisi aliud expresse velit.

R. 2º. Intentio sub conditione de præsenti vel de præ-

terito, validitati sacramenti non officit, modo reipsa existat: officeret vero intentio sub conditione de futuro suspensa: *hoc patet ex dictis*, p. 435, ubi etiam legitur quod, in administratione sacramenti, conditionem sine ratione sufficienti ponere, peccatum sit mortale.

Quæritur 2º an attentio necessaria sit ad validitatem sacramenti.

R. 1º. Omnes fatentur ministrum voluntarie se distrahitentem in confectione alicujus sacramenti, saltem venialiter peccare, quia deest reverentiae sacramento debitæ: generaliter docent auctores voluntariam distractionem in conficienda sanctissima Eucharistia, peccatum esse mortale, propter magnam hujus sacramenti dignitatem; ubi vero de alio agitur sacramento, dubitant, communius tamen dicentes peccatum tunc non esse mortale, nisi periculum aliud essentiale omittendi existat; *S. Ligorius*, 1, 6, n. 14.

R. 2º. Attentio ministri ad validitatem sacramenti non necessaria est. Nam 4º Concilium Florentinum, essentiam sacramentorum accurate describens, intentionem ministri ut absolute necessariam requirit; silet vero de attentione: ergo non estimavit eam ad essentiam sacramenti pertinere. 2º Actio sine attentione facta potest esse humana, id est, fieri potest cum advertentia intellectus et consensu voluntatis. Ergo. Unde qui inter baptizandum, absolvendum, etc., voluntarie esset distractus, peccaret quidem, sed valide baptizaret, absolveret, etc. *Ita omnes.* Quidam tamen excipiunt Extremam-Uncionem, quia forma ejus est deprecatoria, et preces cum voluntariis distractionibus factæ sunt nullæ: alii autem contendunt preces unctionibus junctas non operari quatenus sunt preces, sed quatenus sunt pars sacramenti, ac proinde attentionem non magis in hoc quam in aliis sacramentis requiri. Res videtur dubia, ac consequenter sacramentum sic certo ministratum sub conditione iterandum esset.

Quæritur 3º an metus ministro sacramenti incussus validitati ejus noceat.

R. Metus, quo stante homo remanet sui compos, validitati sacramenti non nocet, quia non impedit quin actio sit humana. Hinc si sacerdos sub minatione mortis ad baptizandum puerum cogitur, valet Baptismus, nisi talis extiterit metus ut ratio baptizantis omnino perturbata fuerit.

CAPUT SEXTUM.

DE SUBJECTO SACRAMENTORUM.

Concilium Trid. cum in sessione sexta de justificatione egisset, sessionem septimam incipiens, ait: « Consentaneum visum est de sanctissimis Ecclesiæ sacramentis agere, per quæ omnis vera justitia, vel incipit, vel coepit augetur, vel amissa reparatur. » Cum autem justitia augeri non possit in angelis et beatis in celo regnantibus, nec in dæmonibus et damnatis reparari, sequitur sacramenta pro solis hominibus viatoribus existere. Baptismus omnibus conferri potest; Confirmatio et Eucharistia, omnibus fidelibus, etiam ratione destitutis; Pœnitentia, solis adultis qui peccata post Baptismum suum admiserunt; Extrema-Uncio, solis infirmis: feminæ arcentur ab Ordine, et clerici in Ordinibus sacris constituti atque religiosi professi a Matrimonio, *ut de singulis sacramentis tractando ostendemus.*

Certum est Baptismum omnino prærequiri ad validitatem aliorum sacramentorum; quia, ut definiuit Eugenius IV, in Decreto ad Armenos, *vitæ spiritualis janua est.* Tria hic nobis examinanda sunt, scilicet, 1º an intentio in suscipiente ad validitatem sacramenti necessaria sit, 2º quænam dispositiones ad fructum sacramenti percipiendum requirantur, et 3º an sacramenta indignis conferre liceat.